

Ord.Prof.Dr. Hulusi BEHÇET
1889-1948

Prof.Dr. Reşad T. KINACIGİL^x

GİRİŞ

Behçet Hastalığı ülkemizin yetiştirdiği değerlerden biri olan Prof.Dr. Hulusi Behçet (1889-1948) tarafından ilk olarak dikkati çekmiş ve tüm dünyaya tanıtılmıştır. Günümüzde de uluslararası yayınlarda O'nun adıyla anılmaktadır.

İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde bu konuyla ilgili multidisipliner çalışmaların sürdürüldüğü görülmektedir. Ayrıca, Japonya'da hastalığın daha çok görülmesine bağlı olarak ulusal Behçet Hastalığı Merkezi bulunmaktadır.

Biz de Fakültemizin ilk Sağlık Haftasında Behçet Hastalığını tüm yönleriyle işleyen bir bilimsel toplantı konusu olarak seçmiş bulunuyoruz.

Bu toplantının düzenlenmesini sağlayan Fakültemiz değerli yöneticilerine ve katkıda bulunan diğer Üniversitelerimizin ve Fakültemizin değerli bilim adamlarına en içten teşekkürlerimizi sunarız.

20 Şubat 1889'da İstanbul'da doğmuştur. Millî Eğitim Müdürlerinden Ahmet Behçet Bey'in oğludur. İlk öğrenimini Beyrut Fransız-Frerler okulunda; orta öğrenimini Beşiktaş rüştiyesinde tamamlamıştır.

1910 yılında Askerî tıbbiye'yi yüzbaşı olarak bitirerek, Gülhane Deri Hastalıkları Kliniğinde muallim Eşref Ruşan, muallim İsmail Çamlı ve Mikrobiyolog Reşad Rıza beylerin yanında 1914 yılına kadar asistan, baş asistan olarak çalışmıştır. 1914 Temmuz ayında Kırklareli Askerî Hastanesi başhekim yardımcısı ve Deri Hastalıkları uzmanı olmuştur. Bir süre sonra atandığı Edirne Askerî Hastanesinde 1918 yılına kadar çalışmıştır. 1918 Ağustosunda askerlikten ayrılarak ilk Budapeşte

(x) D.E.Ü. Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Türk Tıp Tarih Kurumu Üyesi

(Prof.NEKAM) sonra Berlin Charité (Prof. ARNDT) kliniklerinde volonter asistanı olarak bulunmuştur. 1919 Ekiminde yurda dönerek bir süre serbest olarak çalışmış; 1923 de Hasköy Zührevi Hastalıklar Hastanesi başhekimlik görevini üstlenmiştir. Altı ay sonra 1924 yılı başlarında Bezmi Alem Valide Sultan Vakıf Gureba Hastanesi Deri Hastalıkları uzmanlığına getirilmiştir. 1933 Üniversite reformunda İstanbul Tıp Fakültesi Deri Hastalıkları Kliniğini kurmakla görevlendirilerek profesör olmuştur.

1939 da Ordinarius'lüğe yükseltilmiştir.

1944 de hastalanmış, 8 Mart 1948 de ağır bir kalp yetmezliği sonucu 59 yaşında ölmüştür.

Kişiliği :

Mulusi Behçet Türkiye'nin az yetiştirdiği, önü sınırlarımız ötesine aşmış, adı Dünya tıp klasiklerine geçmiş değerli bir bilginimizdir. Geceyi, gündüze katan yoğun bir çalışma, bitmez tükenmez araştırma, okuma ve öğrenme sevgisi onun en büyük ilkesi idi.

Ord.Prof.Dr. Arif İsmet Çetingil'in dediği gibi "Nereye giderse git-sin, kokteyllerde, sohbet toplantılarında kitapları kendisine eşlik ederdi"

Hemen bütün günü eski Gureba Hastanesinin Edirnekapıya dönük köşesindeki, yeni bahçe bostanlarına bakan geniş pencereci odasında kitapları arasında geçirdi.

Son derece şık ve temiz giyinirdi. Çevresine saygılı, toleranslı ve alçak gönüllü idi. Kendi çevresinden fazla ayrılmayı sevmez, sessiz ve sakin yaşamayı severdi. Araştırmayı, hele okuduğu yenilikleri uygulamayı içtenlikle benimserdi.

D evredeki dar laboratuvar planaklarını en üst düzeyde tutarak öğrenci ve yardımcılarına büyük bir bilgi titizliği ile en iyi biçimde yetiştirmeyi her şeyin üstünde tutardı.

Evi ve özel muayenehanesi aynı apartman katında idi. Kliyanteli bütün ömür boyunca geçimi için ikinci bir uğraş olarak benimsemiş; hiç bir zaman para kazanma hirsine kapılmamıştır. Galatasaray lisesi yanındaki, Kanzuk eczanesi üstündeki muayenehanesinde çoğunlukla asistanlarıyla beraber çalışmayı severdi.

İçki içmez, oyun, dans ve başka eğlencelerle pek ilgisi olmazdı. Ses-siz ve sakin yaşamayı severdi. Onun bütün hobisi kitapları, durmadan okuma ve yoğun çalışma azmi idi.

Eşi, devrin Paris büyükelçisi Suad Davaz'ın kızıdır. Bu evlilikten olan tek kızı halen Londra'da yaşamaktadır. Çetingil hocanın da belirlediği gibi en büyük zevki okumak ve çalışmaktır. Öğrenciliğimizde onu daima otomobilinin arka koltuğuna gömülü olduğu elinde kitapla haşır neşir olarak görürdük.

1936 da Soyadı kanunu çıkınca; hoca yayınlarındaki gibi Hulusi Behçet adıyla anılmak istedi, durum Atatürk'e yaverlerinden Cevad Abbas aracılığı ile iletildi. Hocayı çok seven ve çalışmalarını takdirle izleyen Atatürk Güneşdil teorisine dayanarak Behçet adının kökeninin Türkçe olduğunu belirten bir belge ile hocanın soyadını "Behçet" olarak saptadı.

Atanın el yazısıyla verdiği bu belge halen kızı sayın Güler Tunca'da bulunmaktadır.

Aldığı ödüller :

1934 Milli Eğitim Bakanlığı taktirnamesi

1935 Budapeşte, IX. Uluslararası Dermatoloji Kongresi altın madalyası (Mikozlar üzerindeki başarılı çalışmalarından ötürü).

1975 (Ölümünden 27 yıl sonra) TÜBİTAK Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu) Tıp dalında hizmet ödülü.

1983 (Ölümünden 35 yıl sonra) Cumhuriyet dönemi Tıp ödülü.

Eczacıbaşı bilimsel araştırma ödül fonununun 1983 yılı başında düzenlediği "Beş altın hekim" (Hulusi Behçet, Tevfik Sağlam, Refik Saydam, Mazhar Osman, Akil Muhtar) arasından en yüksek oyla birinci olmuştur.

Posta idaresi EUROPE serisinden 20 liralık değerinde hocanın resmini içeren bir de hatıra pulu bağmıştır.

Yabancı ve Yerli Dernek Üyelikleri :

Hulusi Behçet hoca, Türk Tıp Cemiyeti, Türkiye Tıp Encümeni, Türk Cild ve Zührevi Hastalıklar Cemiyeti, Üyeliklerinden başka, Alman, Fransız, Macar, Avusturya, Danimarka...vb. Dermatoloji cemiyetlerinin muhabir üyesi idi.

Hoca 1930 VIII. Kopenhag ve 1935 IX, Budapeşte uluslararası Dermatolojî kongrelerinde Türkiye'yi temsil etmiş; önemli bildiriler sunmuştur. Kendisi Dermatologische Wochenschrift, Medizinische Welt gibi tıp dergilerinin yayın kurulu üyesi idi.

Yayınlar :

Türk Dermatolojisinin yıllar boyu tek organı olan "Deri Hastalıkları ve Frengi Kliniği Arşivi" ni 1934 den 1947 ye kadar yöneterek editörlüğünü yapmıştır.

Kitaplar :

- 1936 Frengi dersleri (324 sahife) Akşam basımevi
- 1938 Klinikte ve pratikte frengi teşhisi ve benzeri deri hastalıkları (450 sahife) Menan basımevi

Diğer Yayınları :

Doç.Dr. Adem KÜŞLÜ'nün 1976 yayınladığı (Türk deri hastalıkları ve frengi bibliyografyası) mından septediğimize göre çoğu Türkçe, Almanca ve Fransızca olarak yayınlanmış (196) monografisi vardır. Bunların büyük bir çoğunluğu frengi, şark çıbanları (kendi adıyla anılan çivi belirtisi), Arpa uyuzları (gale céréales)-1922-1923 yıllarında Menahem Hodara ile beraber-; Asperjilloz-1923,-Menahem Hodara ile beraber-; Mikozlar, İoderma, Reçlinghausen hastalığı; Deri difterileri; İncir dermatitisi (Dermatitis figus carica)-1932, 1937-1938 de Ottenstein, Dessauer, Lion ile beraber-, ile ilgilidir.

Başçet hastalığı :

Baş yıllık çetin ve yoğun bir uğraştan sonra 1937 de hastalık triade nin gerçek bir değerlendirilmesi yapılabildi. Bu çalışmalar- o zamanki fakültenin hocalarından başta H. Braun, P. Oberndorfer, P. Schwarz, J. İgersheimer, Z. Cemal, Gülhaneden N. Gözcü'nün büyük katkıları olmuştur. İlk hafta gözcü Murad Rami Aydın'la beraber inceledikleri o zamanki İstanbul'un ünlü diğ hekimî Hüdeverdi Bey'dir. Çalışmalar 14 Haziran 1937 de ilk olarak Türk Dermatoloji Cemiyeti toplantısında sunuldu.

İlk yayınları sırasıyla:

Deri hastalıkları ve frengi kliniği arşivi	4/1439 (1937)
Dermatologische Wochenschrift	105/1152 (1937)
Bulletin de La société française de dermatologie et syphiligraphie	45/420 (1938)
Dermatologische Wochenschrift	107/1037 (1938)
Zentralblatt Haut und Geschlechts Krankheiten	60/136 (1938)
Die Medizinische Welt	35/ - (1939)
Deri hastalıkları ve frengi kliniği arşivi	46/674 (1939)
Dermatologica	81/73 (1940)
Deri hastalıkları ve frengi kliniği arşivi	8/2477 (1941)
Deri hastalıkları ve frengi kliniği arşivi	9/2663 (1942)
Deri hastalıkları ve frengi kliniği arşivi	10/3492 (1944)

Hipokratés'in Epidemik hastalıklar kitabının üçüncü cildinde benzer belirtilerine ilk kez rastladığımız Behçet hastalığı ile 19. yıl sonuna kadar ilgilenilmemiştir. 1906'de Reiss, 1908'de Blüthé, 1931'de Adamantiades, 1932'de Osapalopoulos gibi bir çok otörler konu ile ilgili yayınlar yapmışlardır.

Fakat hastalığın gerçek kliniğini saptamak şerefi hocaya nasib olmuştur. 1937'de ilk kez Dünya literatürüne sunulan olguları Akdeniz çevresindekiler başta olmak üzere dış ülkelerdeki olgular izlemiş, konu çeşitli tartışmalara neden olmuştur. 1941'de Touraine'in (Grande aphtose) terimi ve iddiası benimsenmemiştir.

1947'de Cenevredeki Uluslararası Dermatoloji kongresinde Prof. G. Miescher'in önerisiyle hastalığa (Morbus Behçet) adı verilmiştir.

Dünya tıp klasiklerinde hocamızın adıyla anılan bu hastalığın etiopatogenezi üzerindeki tartışmalar ve çalışmalar bütün dünyada ilgi ile izlenmektedir.

Düzenlediğimiz Sempozyumda da konu multidisipliner olarak tartışılacaktır. Kendi değerlerimize sahip çıkmamızın gerekliliği üzerinde bir kere daha vurgularken, tek isteğimiz bu önemli hastalığın gizemlerini çözmek yine bir Türk hekimine nasib olsun.